

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67>

УДК 336.71(477)

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

STUDY OF THE EFFICIENCY OF THE FUNCTIONING OF BANKING INSTITUTIONS OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE MARITAL STATE

Рац Ольга Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7771-3338>

Rats Olha

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Статтю присвячено дослідженню ефективності функціонування вітчизняного банківського сектору в умовах воєнного стану. Проаналізовано умови функціонування банків, їх основні показники діяльності та ефективність напередодні військової агресії. Визначено, що з початком воєнних дій, незважаючи на скорочення кількості банківських установ, банківський сектор почав адаптуватись до несприятливих умов діяльності. Проведене дослідження особливостей функціонування вітчизняних банків за умов воєнного стану показало, що незважаючи на стрімке падіння рівня рентабельності, банківська система показала фінансову стійкість, ліквідність та прибутковість. В статті виділено потенційні загрози, під впливом яких буде знаходитись банківський сектор України та визначено, що своєчасне реагування на них дозволить зберегти банківський капітал від втрат та сформувати подальші напрями пошуку джерел прибутковості банківського бізнесу.

Ключові слова: банк, банківський сектор, ризики діяльності, ліквідність, фінансова стійкість, ефективність, військова агресія, адаптація.

Military and political factors significantly complicated the economic situation in Ukraine, contributed to the deepening of the economic crisis, which was reflected in the banking sector of Ukraine. The work of banking institutions was reformed, which was significantly reflected in their financial results. An accurate and objective diagnosis of the state of the banking system will reveal the directions of further development of banking institutions in the conditions of a long war, which determined the relevance of the research topic. The purpose of the article is to analyze and evaluate the effectiveness of the functioning of banking institutions of Ukraine under martial law. To achieve the goal of the research, general scientific methods were used: analysis and synthesis, logical generalization, retrospective and graphic method, system method. The conditions of operation of banks, their main performance indicators and efficiency on the eve of military aggression are analyzed. It was determined that with the beginning of hostilities, despite the reduction in the number of banking institutions, the banking sector began to adapt to unfavorable operating conditions. The conducted study of the peculiarities of the functioning of domestic banks under the conditions of martial law showed that despite the sharp drop in the level of profitability, the banking system showed financial stability, liquidity and profitability. This was achieved thanks to the reforms carried out in previous years, restructuring of banking business models, timely measures of the NBU. The article identifies potential threats that will affect the banking sector of Ukraine and determines that a timely response to them will save the bank's capital from losses and form further directions for the search for sources of profitability of the banking business. The practical significance of the obtained results is revealed in the results of the diagnosis of the state of the domestic banking sector and the possibility of their further use for the development of a strategy for restoring the potential of the domestic banking sector in post-war conditions.

Keywords: bank, banking sector, activity risks, liquidity, financial stability, efficiency, military aggression, adaptation.

Постановка проблеми. Сьогодні банки у зв'язку зі специфікою своєї діяльності займають особливе місце в ринковій економіці та значно впливають на розвиток суспільства і економіки країни. Вхідження України до світового конкурентного середовища посилило для вітчизняних банківських установ вимоги щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності надання фінансових послуг. Військово-політичні фактори значно ускладнили економічну ситуацію в Україні, сприяли поглибленню економічної кризи, зростанню дефіциту державного бюджету, скороченню ділової активності суб'єктів господарювання.

Негативні економічні процеси, пов'язані з воєнною агресією в Україні, такі як проблеми ліквідності власних активів, збитковості діяльності, суттєве звуження клієнтської бази, запустили процеси реформатування роботи банківських установ, що суттєво відобразилось на отриманих ними фінансових результатах. Оскільки функціонування будь-якого банку і його успішна діяльність залежить від вміння приймати рішення, які дозволяють забезпечити на належному рівні ліквідність, прибутковість і захист від негативного впливу банківських ризиків, актуальним в сучасних умовах функціонування економіки є отримання позитивного фінансового результату за умов сприятливого рівня ризику. У зв'язку з цим, точна та об'єктивна діагностика стану банківської системи дозволить виявити напрями подальшого розвитку банківських установ, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освітлення проблеми дослідження сучасного стану та факторів впливу на вітчизняну банківську систему розглядали наступні вітчизняні науковці та практики: О. Еркес, Г. Забчук, О. Іващук, О. Калита, А. Пишний, Т. Сундук [1–3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на дослідження, які присвячені виявленню факторів впливу на банківську систему України в умовах довготривалої війни, дослідження її стану залишається досить актуальним, що обумовлено суттєвим погіршенням якості кредитного портфеля, відтоком депозитних ресурсів, отриманням збитків. Тому для досягнення основної мети – забезпечення стабільності функціонування банківської системи потрібна своєчасна та обґрунтована діагностика її стану з метою визначення подальших напрямів розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз та оцінка ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківська система України знаходиться під негативних факторів, внаслідок яких відбувається постійне зниження кількості банківських установ. Найбільше потрясіння для банківської системи України сталось протягом 2017 р.: з вітчизняного ринку пішло 14 банків, на які припадало 1,7% чистих активів банківської системи. Зниження кількості банків дозволило зменшити конкуренцію в галузі та збільшити рівень стабільності.

Протягом 2020 року банківська система України зазнала впливу пандемії COVID-19. У зв'язку з цим НБУ прийняв ряд заходів, щоб підтримати економіку та зменшити негативні наслідки для банківської системи. Такі заходи включали зменшення процентних ставок, розширення лімітів кредитування та інші заходи для забезпечення фінансової стабільності.

2021 р. для банківської системи України позначився успішним відновленням, нарощенням вкладів населення, зростанням кредитного портфелю банків, позитивними фінансовими результатами.

В період з 2019 р. до 2021 р. кількість банків зменшено на 4 одиниці. Кількість банків із іноземним капіталом зменшилася у 2020 році на 2 одиниці, в 2021 році показник залишився незмінним. Кількість банків зі 100% іноземним капіталом у 2019–2021 роках залишилася незмінною [4].

В червні 2022 р. НБУ відніс АТ «Мегабанк» до категорії неплатоспроможних через суттєві порушення в частині оцінки кредитного ризику, інсайдерське кредитування та невиконання плану докапіталізації. В липні 2022 р. НБУ ухвалив рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію АТ «Мегабанк» та АТ «БАНК СІЧ», в лютому 2023 р. введено тимчасову адміністрацію в АТ «БАНК ФОРВАРД». У підсумку, завдяки впровадженню стратегії скорочення банківського капіталу, коронакризі, військовим діям, станом на 01.01.2023 р. кількість діючих банків склала 67 установ. Таким чином, кількість банків, які мають банківську ліцензію з кожним роком зменшується.

В 2022 р. банки вимушені були скоротити кожне п'яте відділення. Найбільші скорочення кількості відділень та персоналу відбулись у Харківській і Донецькій областях, у Києві

та Херсонській області, тобто в регіонах, де велись бойові дії [5].

В 2021 р. порівняно з 2020 р. майже всі основні показники діяльності банківського сектора України (табл. 1) продемонстрували зростання: активи банків, обсяг капіталу та зобов'язань збільшилися. Через нестабільну ситуацію в країні попит на кредитування зменшився, але у 2020 р. спостерігалась деяка стабілізація ситуації. Збільшення зобов'язань за цей період є позитивною тенденцією, на яку позитивно вплинуло саме скорочення кількості ненадійних банків, створення умов для коректного обслуговування клієнтів.

Також за 2019–2021 рр. банківська система наростила обсяг капітальної бази. Так, в 2020 р. темп зростання власного капіталу банків становив 4,77%, а в 2021 р. – 22,06%. Така ситуація пов'язана з тим, що НБУ посилював вимоги до капіталу банків, які покликані збільшити стійкість до потенційних кризових явищ, захистити сектор від накопичення системних ризиків і сприяти збереженню фінансової стабільності.

В депозитному портфелі банків переважали кошти фізичних осіб, помітною була тенденція їх зростання з 2019 р. по 2021 р., а також підвищення питомої ваги коштів суб'єктів господарювання. Станом на 01.01.2022 р. питома вага коштів суб'єктів господарювання в структурі зобов'язань становила 40%, а фізичних осіб – 42,3%, в тому числі, строкових коштів – 21,4%. Достатньо важливим є те, що таке зростання наведених показників забезпечили строкові вклади як в національній валюті, так і в іноземній, в доларовому еквіваленті. На той час їх можливе скорочення у зв'язку з військовими діями було вкрай небажаним і становило значну проблему.

Банківський сектор України в 2020–2021 рр. нарощував активи за рахунок кредитування та операцій з державними цінними паперами. Річні темпи корпоративного гривневого кредитування були найвищими за десятиліття. Іпо-

течні кредити зростали майже вдвічі швидше, ніж споживчі.

Банківські установи за результатами діяльності першого півріччя 2022 р. почали адаптуватись до роботи в умовах воєнного стану. Так, розмір активів банків України за II квартал 2022 р. зріс на 3,3%. Таке зростання відбулось за рахунок коштів на рахунках інших банках та депозитних сертифікатів НБУ. Обсяг кредитного портфелю банків почав скорочуватись, а непрацюючих кредитів – зростати. Вже станом на 01.06.2022 р. банківські установи почали поступово визнавати кредити непрацюючими через погіршення їхньої якості, спричинене бойовими діями.

Обсяг активів станом на 01.01.2023 р. становив 2 032 019 млн грн, що на 21213 млн грн (1,033%) менше рівня попереднього року. З огляду на скорочення кредитної пропозиції для клієнтів, вітчизняні банки нарощували обсяги вкладень у депозитні сертифікати НБУ та кошти на рахунках в інших банках.

Незважаючи на суттєві проблеми в сфері кредитування, зростання кількості проблемних кредитів, відбулось нарощення обсягів кредитного портфеля вітчизняних банків на 27636 млн грн або 2,56%. Це пов'язано з тим, що в 2022 р. державні банки продовжували кредитування окремих програм та проєктів. Обсяг чистого роздрібного гривневого кредитного портфеля скоротився за 2022 р. на 32,7%, питома вага непрацюючих кредитів зросла до 38,1%, в основному за рахунок кредитів фізичним особам [6]. В більшості банків чистий кредитний портфель скорочувався внаслідок пригніченого попиту, зростаючих втрат від кредитного ризику та збільшення частки непрацюючих кредитів. Банківські установи прискорили визнання кредитних втрат внаслідок війни.

Попри воєнний стан, обсяг коштів клієнтів зростає. Цьому сприяло підвищення відсоткових ставок за депозитами через підви-

Таблиця 1

Динаміка показників стану банківської системи України в 2019–2022 рр.

№ п/п	Показники, млн грн	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	Активи	1 493 298	1 822 841	2 053 232	2 032 019
2	Кредитний портфель	1 033 430	960 597	1 065 347	1 092 983
3	Зобов'язання	1 293 377	1 613 381	1 797 718	1 772 726
4	Капітал	199 921	209 460	255 514	259 293

Джерело: таблицю побудовано на основі даних Національного банку України [4]

щення НБУ облікової ставки до 25%. Внаслідок цього відбулось прискорення зростання строкових депозитів у гривні. Обсяг коштів фізичних осіб в національній валюті збільшився 31,2%.

Також на зростання рівня ліквідності банківських установ вплинув дозвіл НБУ купувати валюту онлайн для розміщення на депозитах, що сприяло збільшенню обсягу строкових вкладів фізичних осіб у валюті. Отже, нарощення обсягів вкладень у депозитні сертифікати НБУ, коштів на рахунках в інших банках, депозитів фізичних та юридичних осіб, та у підсумку, депозитного портфелю, свідчить про адаптацію банківського бізнесу до умов воєнного стану, а також дієвість заходів НБУ стабілізації банківської системи.

Незважаючи на відновлення роботи відділень банків на звільнених територіях, пригнічений попит на банківські послуги та реалізація кредитного ризику суттєво негативно вплинули на фінансові результати (табл. 2).

Порівнюючи довоєнний період функціонування банків, можна визначити, що в 2021 р. в Україні платоспроможні банки отримали 77 376 млн грн чистого прибутку, що майже вдвічі більше, ніж у 2020 р. (39 727 млн грн), та на 33% більше, ніж у 2019 р. (58 356 млн грн) [6].

Станом на 01.01.2022 р. із 71 платоспроможного банку 66 були прибутковими та отримали чистий прибуток 77,9 млрд грн, що перекрило збитки п'яти банків на загальну суму 0,4 млрд грн. Прибуток банківського сектору концентрований: п'ять найприбутковіших банків сформували 67% усього прибутку [8].

Рентабельність капіталу банківського сектору України зросла з 29,19% до 30,32% в 2019-2021 рр. (рис. 1). Показник рентабельності активів в 2019 р. становив 3,91%, в 2020 р. – 2,08%, в 2021 р. – 3,77%. Тобто вітчизняна банківська система до 2022 р. працювала ефективно та сприяла стабілізації економіки країни.

Проте вже в першому півріччі 2022 р. через війну, вітчизняні банки отримали від'ємний фінансовий результат у розмірі 4,6 млрд грн. У другому кварталі 2022 р. чистий збиток банківського сектору сягнув майже 4,5 млрд грн. Станом на 1.07.2022 р. з 68 платоспроможних банків 47 банків були прибутковими та отримали чистий прибуток у розмірі 10,0 млрд грн, 21 – збитковими зі збитком 14,6 млрд грн [8].

Таким чином, за перше півріччя 2022 р. банківська система отримала збитків. Суттєвим фактором впливу на фінансові результати стало збільшення рівня резервів під очікувані кредитні втрати, пригнічений попит на

Таблиця 2

Доходи і витрати банків України за 2019–2022 рр.

Показники, млн грн	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
ДОХОДИ	243 102	250 171	273 863	357 388
процентні доходи	152 954	147 743	168 746	216 992
комісійні доходи	62 057	70 640	93 162	85 568
результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	16 225	21 507	-77	43 525
інші операційні доходи	8 147	6 813	7 488	8 097
інші доходи	2 809	2 705	3 175	2 353
повернення списаних активів	909	763	1 370	853
ВИТРАТИ	184 746	210 445	196 488	332 673
процентні витрати	74 062	62 895	51 097	65 361
комісійні витрати	18 096	24 132	35 186	35 421
інші операційні витрати	11 790	16 405	18 244	17 937
загальні адміністративні витрати	62 936	69 437	78 293	82 281
інші витрати	2 379	2 728	3 855	5 529
відрахування в резерви	10 714	31 037	3 448	118 809
податок на прибуток	4 769	3 811	6 364	7 335
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)	58 356	39 727	77 376	24 716

Джерело: таблицю побудовано на основі даних Національного банку України [7]

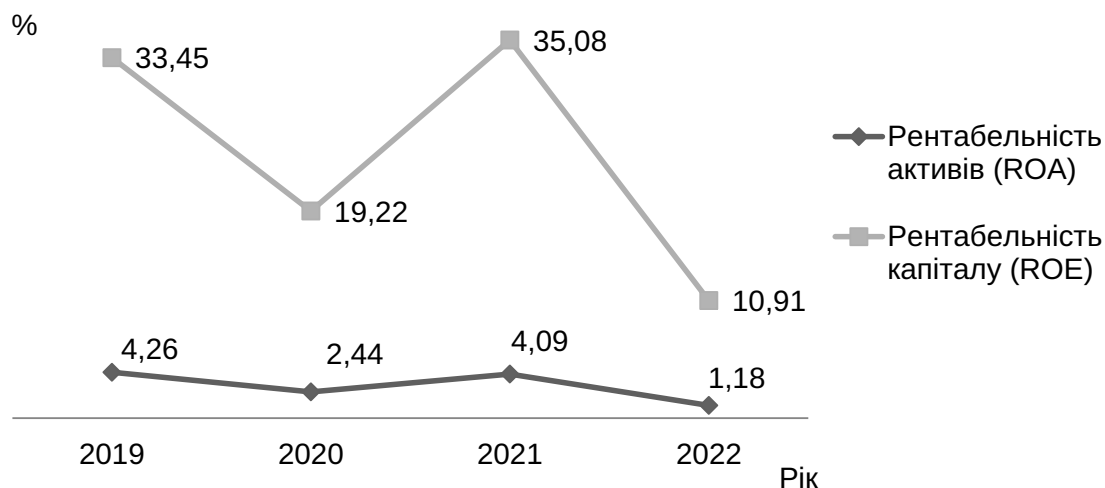

Рис. 1. Динаміка рентабельності активів та капіталу банків України в 2019–2022 рр.

Джерело: діаграму побудовано на основі даних Національного банку України [4]

позики. Незважаючи на зростання прибутку від операцій з купівлі-продажу валюти, що значно підтримало зростання рівня операційного доходу, частина вітчизняних банків залишились збитковими.

Незважаючи на поступове відновлення попиту на банківські продукти, порівняно з початком військової агресії, він значно скоротився, що в підсумку, обмежило комісійні доходи банків. Позитивним чинником впливу на фінансовий результат діяльності банків стало суттєве зростання операційного результату банків – чистий операційний прибуток зріс на 78% за III квартал 2023 року порівняно з аналогічним кварталом 2022 р.

У підсумку, банківський сектор за 2022 р. отримав 24716 млн грн чистого прибутку: з 67 платоспроможних банків 46 установ були прибутковими. Скорочення розміру чистого прибутку в цілому в банківському секторі склало 52660 млн грн або 68,05% [9]. Позитивний фінансовий результат було отримано завдяки збереженню високої операційної ефективності. В структурі доходів банків зростали процентні доходи (на 28,59%) та результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу (більше ніж в 5 разів). Серед витрат найбільший темп зростання мали відрахування в резерви, в 2022 р. порівняно з 2021 р. вони зросли на 3345,73% або в 34,46 разів.

На дохідність портфеля банківських активів здійснило суттєвий негативний вплив скорочення обсягів кредитування (крім державних банків під окремі проекти), проте це частково компенсувалось результатами торгівлі іноземною валютою та переоцінкою цінних паперів [3]. Зокрема позитивною переоцінкою

індексованих на курс долара ОВДП внаслідок коригування курсу гривні.

В результаті рентабельність активів банківського сектору в 2022 р. склала 10,91%, що на 68,89% менше рівня попереднього року. Незважаючи на стрімке падіння рівня рентабельності, вітчизняна банківська система показала стійкість щодо викликів, вона з найменшими втратами пройшла загрозливий період та пристосувалась до нових умов роботи.

Затягування війни загострює більшість банківських ризиків. Це, насамперед, процентні, ринкові, кредитні та операційні ризики. Більшість банківських установ під час війни були вимушені переорієнтували власні бізнес-моделі на отримання доходів з урахуванням виваженого підходу до управління ризиками.

Найсуттєвішим залишатиметься кредитний ризик. Триває процес регулярного аудиту якості кредитного портфеля та визнання додаткових кредитних ризиків. За даними НБУ вплив проблем з постачанням електроенергії на втрати кредитів від поточної кризи становить 30% [9]. Це також негативно відображається й на економічній активності клієнтів банків, впливає на операційні грошові потоки бізнесу та доходи населення.

Отже, загальне зниження ділової активності та обмежений попит на банківські послуги, зокрема кредитування, й надалі негативно впливатимуть на прибутковість банків. Поступовий вплив економічної кризи на економіку країни та зокрема, на діяльність клієнтів банку, у підсумку знайде відображення в обсязі банківських послуг, що потенційно скоротить кількість учасників банківського сектору.

Військова агресія та спровоковане нею зростання внутрішніх та зовнішніх ризиків банківського сектору сприяла розробленню НБУ заходів щодо підтримки банків. Серед них проект запровадження мораторію на скорочення мережі відділень державних банків під час війни; «POWER BANKING» – проект з безперервності надання фінансових послуг; розвиток державних програм підтримки кредитування; розроблення та реалізація заходів з підтримання ліквідності банківської системи; регулюючі заходи щодо забезпечення рівноваги на валютному ринку; реалізація проекту із протидії кібершахрайству й ін.

Однак, незважаючи на істотну підтримку НБУ, вітчизняна банківська система буде залишатись під впливом загроз, які можуть суттєво вплинути на ефективність банківської діяльності в умовах воєнного стану. На думку автора, до них можна віднести такі:

1) збільшення кредитного ризику. Умови воєнного стану, незважаючи на зусилля самих банків, можуть призвести до ще більшого скорочення кредитного портфелю, зокрема за рахунок коштів юридичних осіб внаслідок падіння ділової активності. Не виключено й подальше скорочення портфелю кредитування фізичних осіб як в національній, так і іноземній валюті. В результаті нове кредитування не компенсуватиме погашення старих позик, тому банки будуть вимушені піднімати процентні ставки, щоб компенсувати збитки. Руйнування активів та заставного майна позичальників, скорочення доходів та погіршення платоспроможності знижуватимуть й надалі їх спроможність обслуговувати кредити. В результаті зростання резервів під кредитні збитки, падіння якості кредитного портфелю, збільшення обсягу непрацюючих кредитів збільшують потенційні втрати кредитного портфеля навіть до ризику втрати частини капіталу;

2) підвищення вимог до ліквідності. Військові дії можуть призвести до підвищення вимог до ліквідності, зокрема для невеликих банків. НБУ вже підвищив резервні вимоги для коштів на поточних рахунках та на вимогу, що потенційно впливатиме на обсяги депозитного портфелю. Крім того, значні відрахування в резерви за кредитним и ризиками також знижують ліквідність. Банківським установам варто формувати зважені підходи щодо управління ліквідністю, адаптувати власну процентну політику для стимулювання вкладів клієнтів банку;

3) зростання валютного ризику. Умови воєнного стану можуть призвести до значного

збільшення ризику операцій, пов'язаних з іноземною валютою. Банки та їх клієнти можуть знаходитись умовах суттєвого коливання курсу національної валюти. Для збереження міжнародних резервів України, які є важливими для забезпечення оборонних потреб, стабільної роботи економіки та фінансової системи країни, НБУ запровадив ряд норм та валютних обмежень, що також впливає на попит на іноземну валюту. Банківським установам в таких умовах слід здійснювати моніторинг операцій в іноземній валюті, безперервно проводити валютний нагляд;

4) збільшення витрат на забезпечення безпеки та функціонування банку в умовах воєнного стану. Військові дії можуть призвести до збільшення витрат на безпеку банківських установ. Банки можуть додатково вкладати кошти в забезпечення безпеки своїх приміщень, співробітників, інформаційних систем. Також можуть збільшитись витрати на забезпечення безперебійної діяльності відділень внаслідок атак на енергетичну інфраструктуру. Окрім цього, до потенційних втрат потрібно враховувати й подальше скорочення втрати часу роботи персоналу та неспроможність обслуговувати клієнтів під час чисельних повітряних тривог.

Отже, дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану потребує комплексного підходу, який має брати до уваги сукупність чинників внутрішнього та зовнішнього середовища. Врахування можливих ризиків та своєчасне реагування на потенційні загрози дозвлять зберегти банківський капітал від втрат та сформувати подальші напрями пошуку джерел прибутковості банківського бізнесу.

Висновки. В результаті проведеного дослідження сучасного стану функціонування банківського сектору України, виявлено, що стійкість банківської системи з початку військових дій й дотепер сформована за рахунок вагомого нарощування в 2021 р. обсягів банківського бізнесу: кредитного і депозитного портфеля, інвестицій, операцій з цінними паперами. Все це забезпечило суттєвий додатний фінансовий результат та високий рівень рентабельності порівняно з попередніми роками.

Позитивні результати діяльності банківського сектору в 2021 р. дозволили створити підвалини фінансової стійкості для первинних шоків та подальшої трансформації банківського бізнесу. Активна адаптація бизнес-моделей банків до несприятливих умов воєнного

часу за підтримки НБУ дала змогу за 2022 р. отримати загальний позитивний фінансовий результат та додатні показники рентабельності. Але незважаючи на загальну прибутковість банківського сектору, суттєва частина банків залишається збитковою та можуть бути визнані регулятором як проблемні. Банки продовжують наражатись на ряд загроз, таких як збільшення кредитного ризику, підвищення вимог до ліквідності, зростання валютного ризику, збільшення витрат на забезпечення безпеки та функціонування банку.

Таким чином, банківська система України швидко адаптувалась до функціонування в умовах тривалої війни, є стійкою та прибут-

ковою. Це досягнуто завдяки реформам, проведеним у попередні роки, перебудові банківських бізнес-моделей, вчасним заходам НБУ. Подальше функціонування банківського сектору України залежить від довготривалої стійкості фінансової системи, збереження довіри клієнтів, вміння зберегти операційну ефективність та прибутковість.

Зроблені висновки із проведеного аналізу ефективності функціонування банківських установ, дозволили сформулювати напрями подальших досліджень. Ними, на думку автора, є розробка стратегії та тактики відновлення потенціалу вітчизняного банківського сектору в умовах повоєнного часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України в умовах війни. *SCIENTIA-FRUCTUOSA*. 2022. № 144(4). С. 122–133.
2. Забчук Г., Івашук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. № 1–2. С. 50–61.
3. Пишний А. Фактор незламності: як фінансова система долає виклики війни та що буде далі. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/16/697112>.
4. Основні показники діяльності банків в Україні. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
5. Звіт про діяльність Ради з фінансової стабільності (серпень 2021 – липень 2022). Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSB_Report%202021-2022.pdf?v=4.
6. Згруповані балансові залишки (у розрізі банків). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
7. Доходи та витрати банків України. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
8. Огляд банківського сектору. Серпень 2022 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-08.pdf?v=4.
9. Огляд банківського сектору. Лютий 2023 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-02.pdf?v=4.

REFERENCES:

1. Erkes O., Kalyta O., & Sunduk T. (2022) Bankivska systema Ukrainy v umovakh viiny. [The banking system of Ukraine in the conditions of war]. *SCIENTIA-FRUCTUOSA*, vol. 144(4), pp. 122–133.
2. Zabchuk H., & Ivashchuk O. (2022) Ryzky bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Risks of the banking system of Ukraine in the conditions of martial law] *Instytut bukhholderskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii*, vol. 1–2, pp. 50–61.
3. Pyshnyi A. Faktor nezlamnosti: yak finansova systema dolaie vyklyky viiny ta shcho bude dali [The Resilience Factor: How the Financial System Survives the Challenges of War and What's Next]. *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/16/697112>.
4. Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv v Ukraini. Natsionalnyi bank Ukrainy. [The main indicators of the activity of banks in Ukraine. National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
5. Zvit pro diialnist Rady z finansovoi stabilnosti (serpen 2021 – lypen 2022). Natsionalnyi bank Ukrainy [Report on the activities of the Financial Stability Board (August 2021 – July 2022). National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSB_Report%202021-2022.pdf?v=4.
6. Zgrupovani balansovi zalyshky (u rozrizi bankiv). Natsionalnyi bank Ukrainy [Grouped balance sheet surpluses (by banks). National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
7. Incomes and expenses of Ukrainian banks. National Bank of Ukraine. [Incomes and expenses of Ukrainian banks. National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

8. Ohliad bankivskoho sektoru. Serpen 2022 roku. Natsionalnyi bank Ukrainy [Overview of the banking sector. August 2022. National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-08.pdf?v=4.

9. Ohliad bankivskoho sektoru. Liutyi 2023 roku. Natsionalnyi bank Ukrainy [Overview of the banking sector. February 2023. National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-02.pdf?v=4.